Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזער צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס.
דיא רעדאקציאָן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיצנער בולוואר נומ' 29,
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט
דרייםאל וואָכענטליך
פאַנטאַג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאַג.
אונד קאָסטעט
פֿיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פֿירטעליעהר. 2 גולד.50 קר. ע. וו.
פֿיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד.— קר' ע' וו'
האלביעהריג 5 גולד.50 קר' ע' וו'
פֿירטעליעהר' 2 גולד.75 קר' ע' וו'

Nr. 101, צוועלפֿטער יאהרגאנג | פעסט, פֿרייטאג כ אלול ה.תר"מ. | Pest, den 27. August 1880.

פאָליטישע איבערזיכט.

וויר האבען וויעדערהאָלט אונזערע בעזאָרגניס אויסגעדריקט, דאס דיא עוויגען „דרעהערייען" דעס סולטאנס אין בעטרעפף דער בעפֿריעדיגונג מאָנטענעגראָ'ס ענדליך דיא געדולד דער גראָס-מעכטע ערשאָפפען ווערדע. אין דער טהאט רייצטע דיעזעס אונערקלערליכע פֿערהאלטען דעם יונגען בעהערשערס דער טירקייא דיא גראָססמעכטע דאצו, איינע מאסרעגעל וויעדער אויפֿצונעהמען, וועלכע זיא לענגסט פֿאללען געלאססען האטטען. אונזערע לעזער וויססען יא, דאס דיא אייראָפעאישען גראָסמעכטע דען פלאן האטטען, איינע זאָגענאננטע „געמיינזאמע פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן" צו פֿעראנשטאלטען, אום איינערזייטס דעם סולטאן זיינע „עוויגען לינען" אויסצוטרייבען, אנדערערזייטס וויעדער דיא הארטנעקיגקייט דער אלבאנעזען צו ברעכען. דיעזען פלאן האטטען זיא יעדאָך, וויא וויר וויעדערהאָלט געמעלדעט, אים דעם גרינדע אויפֿגעגעבען, וויל דיא איינטראכט צווישען דען גראָסמעכטען זעלבסט ניכט זאָ גראָס אונד זאָ אויפֿריכטיג איזט, דאס זיא זיך צו איינעם „געמיינזאמען איינשרייטען" געגען הערבייזלאססען זאָללטען. אללײן דאס פֿערהאלטען דעם סולטאנס אין דער מאָנטענעגרינישען אנגעלעגענהייט זאה בערייטס אוים וויא איין שפאָטט געגען דען וואונש דער גראָססמעכטע. דאס נאָטהיגטע דיא אייראָפעאישען גראָססמעכטע צור וויעדער-אויפֿנאהמע איהרעס אורשפרינגליכען פלאנעס בעציגליך איינער „געמיינזאמען פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן." דיא גראָססמעכטע וואָללען נונמעהר פֿאָן ניכטס וויססען, ניכט איינמאל פֿאָן איינער פֿערלענגערונג דעס טערמינס צור איבערגאבע פֿאָן דולציגנאָ אן מאָנטענעגראָ. איינע היעריבער בעציגליכע דעפעשע לויטעט וויא פֿאָלגט:

„קאָנסטאנטינאָפעל 25-טען אויגוסט. דיא היער אנוועזענדען געזאנדטען דער פֿערשיעדענען גראָסמעכטע האבען געסטערן דען סולטאן פֿערשטענדיגט, דאס ווען דיא איבערגאבע פֿאָן דולציגנאָ אן מאָנטענעגראָ ניכט זאָגלייך ערפֿאָלגט, איינע „פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן" זייטענס אללער גראָססמעכטע אלס אונפֿערמיידליך אונד אונאויסבלייבליך ערשיינט. אויף איינע פֿערלענגערונג דעס טערמינס קאָננען דיא גראָססמעכטע ניכט איינגעהען, נאכדעם דער סולטאן ביזהער ניכט איינמאל איינען קליינען טהייל דעס געביעטעס פֿאָן דולציגנאָ אבגעטרעטען אונד אלזאָ אויך ניכט איינמאל דען אויפֿריכטיגען ווילען געצייגט האט, דעם געמיינזאמען וואונשע דער גראָססמעכטע אין דער אנגעלעגענהייט מאָנטענעגראָס נאכצוקאָממען:" —

איינע אנדערע דעפעשע אוים ראָם פֿאָם 25. דיעזעס מעלדעט היעריבער פֿאָלגענדעס: „דיא קריעגס-שיפפע דער גראָס-מעכטע ווערדען זיך ביא פאלערמאָ (זיציליען) זאממעלן, אום פֿאָן דא אויס אן דיא אלבאנעזישע קיסטע צו געהען, וואָ דיא „פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן" צור אויספֿיהרונג געלאנגען זאָלל:"

דיעזע ביידען דעפעשען לאססען קיינען צווייפֿעל דאריבער, דאס דיא גראָס-מעכטע מיט זיך אין אנגעלעגענהייט מאָנטענעגראָס ניכט מעהר שפאססען לאססען וואָללען. געלינגט עס דעם סולטאן ניכט, דיא איבערגאבע דולציגנאָ'ס אן מאָנטענעגראָ שאָן אין דען נעכסטען טאגען צו בעווערקשטעלליגען, דאנן קאנן דיא „פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן" אלס בעשלאָססענע טהאטזאכע בעטראכטעט ווערדען, דיא ווייטער קיינען אויפֿשוב ערליידען ווירד.

אין פֿאָריגער נוממער בראכטען וויר בערייטס דיא נאכריכט, דאס ריצא פאשא מיט 2000 מאנן טירקישער סאָלדאטען אין שקוטארי איינגעריקט איזט אונד דיא הייפטער דער אלבאנעזען צו איינער בעראטהונג איינגעלאדען האט. איבער דאס ערגעבניס דיעזער בעראטהונג מעלדעט איינע וויענער דעפעשע פֿאָם 24-טען דיעזעס פֿאָלגענדעס: „צור בעראטהונג אין שקוטארי ערשיענען 40 אלבאנעזישע הייפטלינגע, וועלכע דען איינשטיממיגען בעשלוס פֿאסטען, קיין פֿוסברייט געביעטס „פֿרייוויללינג" אן מאָנטענעגראָ אבטרעטען צו וואָללען. גלייכצייטיג גאבען דיעזע דעם טירקישען גענעראל ריצא פאשא דאס פֿערשפרעכען, איהרערזייטס געגען מאָנטענעגראָ קיינען „פֿיינדליכען אנגריפֿף" צו אונטערנעהמען. דיא שטיממונג דער הייפטלינגע איזט אלזאָ מינדעסטענס קיינע קריעגערישע. אנדערס יעדאָך געשטאלטעט זיך דיא שטיממונג ביא דער אלבאנעזישען בעפֿאָלקערונג. דיעזע בעהויפטעט נעמליך, דאס דיא הייפטלינגע אונד פֿיהרער פֿאָן ריצא פאשא בעטראָגען אָדער בעשטאָכען וואורדען, וויעסהאלב אללײן זיא אויף יעדען אנגריפֿף געגען דיא מאָנטענעגרינער פֿערציכטעטען. דיא אלבאנעזען אומגאבען דאהער דען האָף, אין וועלכעם דיא בעראטהונגען אבגעהאלטען וואורדען, אום דיא פֿערזאממלונג אויסאיינאנדער צו יאגען. ריצא פאשא בענוצטע דיעזע געלעגענהייט, אום צווישען דען אלבאנעזען אונד איהרען פֿיהרערן איינע „שפאלטונג" הערפֿאָרצורופֿען, אום זאָ דען ווידערשטאנד דער בעפֿאָלקערונג צו ברעכען. דאך דיעזעס שטרעבען מיסלאנג דעם ריצא פאשא פֿאָללקאָממען. אים געגענטהייל, דיא קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג אין אלבאניען, וועלכע ביזהער דעם שטרייטע צימליך פֿערנע געבליעבען, פֿעראייניגטע זיך נון מיט דער מאהאָמעדאנישען בעפֿאָלקערונג, אום מיט פֿעראיינטער קראפֿט איהר געביעט געגען דיא איבערגאבע אן מאָנטענעגראָ ביז צום לעטצטען מאננע צו פֿערטהיידיגען:"

זאָ שטעהען היעטע דיא זאכען אין אלבאניען. ביזהער גלויבטע מאן, דאס ווענגסטענס דיא קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג, וועלכע דאך וועניג אנהענגליכקייט אן דיא טירקייא האט, דען אנשלוס אן מאָנטענעגראָ ביללינגען ווערדע. מאן העטטע אין דיעזעם פֿאללע בלאָס דיא שוויעריגקייטען מיט דער מאהאָמעדאנישען בעפֿאָלקערונג צו בעקעמפֿפֿען. אין לעטצטער שטונדע ערוויעזט עס זיך יעדאָך, דאס אויך דיא קאטהאָלישע בעפֿאָלקערונג אין דולציגנאָ זאממט געביעט פֿאָן איינעם אנשלוססע אן מאָנטענעגראָ, אבגלייך דאָרט דיא בעפֿאָלקערונג דאך איינע כריסטליכע איזט, אונטער קיינער בעדינגונג עטוואס וויססען מאג.

אונטער זאָלכען אומשטענדען איזט קיינע אויסזיכט פֿאָרהאנדען, דאס דעם סולטאן, ווען ער נונמעהר היעצו אויך דען בעסטען וויללען העטטע, דיא איבערגאבע דולציגנאָ'ס אן מאָנטענעגראָ אין וועניגען טאגען געלינגען קאָננטע. אונד וואס האבען וויר נון צו ערוואַרטען? דיא זייטענס דער גראָסמעכטע לענגסט אנגעדראָהטע „פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן", אום אין דיעזער ווייזע דיא הארטנעקיגקייט דער אלבאנעזען צו ברעכען. יא וואָהל! אבער ווען מאן איין פֿייער-געוועהר אבגעשאָססען האט, דא ווייס ניעמאנד, וויא ווייט דיא קוגעל דרינגען ווירד. עס שטעהט צו בעפֿירכטען, דאס ווען איינמאל דיא „פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן" צור אויספֿיהרונג געלאנגט, דיעזע ניכט מעהר אויף דיא מאָנטענעגרינישע אנגעלעגענהייט בעשרענקט בלייבט. ווען מאן שאָן „אים היען" איזט, ווירד מאן וואָהל גלייכצייטיג אויך דער טירקיש-גריעכישען פֿראגע איין ענדע מאכען וואָללען. איזט מאן מיט דיעזער פֿערטיג, דאנן ווערדען דיא לאָזרייסונגס-בעשטרעבונגען נאָרד- אונד אָסט-בולגאריענס אן דיא רייהע קאָממען. — ווער איינען קראנקען פֿוס האט אונד איהן ניכט „אמפוטירען" לאָסט, פֿערליערט לייכט דאס גאנצע לעבען. דא דער סולטאן דאס פֿיעל ערוועהנטע געביעט אן מאָנטענעגראָ ניכט אבטרעטען וואָללטע, זאָ קאנן ער אין פֿאָלגע דער ניכטמעהר נאָטהיג געוואָרדענען „פֿלאָטטען-דעמאָנשטראציאָן" גאנץ לייכט אום זיין גאנצעס רייך קאָממען!

פֿערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (היראטהע אונד אבדאנקונג דעס רוסישען קאיזערס.) עס זינד ניר וועניגע מאָנאטע, דאס דיא רוסישע קאיזערין צו גראבע געטראגען וואורדע. קאיזער אלעקסאנדער II. איזט טראָטצדעם ענטשלאָססען — וויא אוים פעטערסבורג בעריכטעט ווירד — איינע צווייטע עהע איינצוגעהען אונד צוואר מיט זיינער בעקאננטען געליעבטען, דער פֿירסטין דאָלגאָרוקי. וויר האבען עס זיינערצייט געמעלדעט, דאס דער קאיזערין דאס פֿערהעלטניס איהרעס מאננעס מיט דיעזער פֿירסטין קיין געהיימניס וואר. דיא קאיזערין געשטאטטעטע זאָגאר, דאס דיא פֿירסטין אין דעם קאיזערליכען פאלאסטע וואָהנע, דאמיט אלעקסאנדער II. ניכט ווייטע נעכטליכע אויספֿליגע צו זיינער געליעבטען מאכען מיססע, ביא וועלכער געלעגענהייט ער לייכט פֿאָן איינעם ניהיליסטישען מאָרדער איבערפֿאללען ווערדען קאָננטע. צווישען אלעקסאנדער II. אונד דער פֿירסטין דאָלגאָרוקי פֿעהלטע זייט יאהרען עבען נור דער „עהע-בונד", וואָדורך איהר פֿערהעלטניס איינען געזעטצליכען כאראקטער ערהאלטע. דער קאיזער וויל דאהער דיא פֿערעהעליכונג מיט דער פֿירסטין ניכט ווייטער הינויסשיעבען. גלייכצייטיג ווירד אלעקסאנדער II. יעדאָך דיא קראָנע ניעדערלעגען, אונד דער קראָנפרינץ דיא רעגיערונג איבערנעהמען. נאך דער היראטהע ווירד דער קאיזער מיט זיינער פֿרויא נאך דער שטאדט נ ו ע ו ו ע א י אין דער שווייץ זיך צוריקציעהען. דיא דריא קינדער, וועלכע דיא פֿירסטין האט אונד קאיזער אלעקסאנדער אלס דיא זייניגען אנערקעננט, ווערדען אין דען פֿירסטען-שטאנד ערהאָבען ווערדען. פֿיר דען פֿאלל דעס אבלעבענס דעס קאיזערס זינד דער פֿירסטין 10 מילליאָנען רובעל אלס וויטווען-געהאלט צוגעזיכערט. אינדעססען בעשטעהט בעציגליך דיעזער עהע נאך איין קליינער שטרייט. אויף וואונש דעס קראָנפרינצען אונד דער איינפֿלוסרייכען רוסישען שטאאטס-מעננער זאָלל נעמליך אלעקסאנדער II. ציערסט דיא קראָנע ניעדערלעגען אונד דאנן הייראטען. דיא פֿירסטין דאָלגאָרוקי ווינשט הינגעגען, דאס ציערסט דיא עהע-שליעסונג פֿאָר זיך געהען מאגע, וואָראן ערסט דיא קראָנ-ניעדערלעגונג פֿאָלגען זאָלל. אויף דיעזע ווייזע קאָננטע זיא וועניגסטענס דען טיטעל „קאיזערין" ערהאלטען, ניכט אבער ווען איהרע פֿערעהעליכונג מיט אלעקסאנדער II. ערסט דאנן שטאטטפֿינדעט, נאכדעם דיעזער בערייטס פֿריהער דיא קראָנע ניעדערגעלעגט האטטע. דיא פֿירסטין ווירד אינדעס אונטער קיינעם פֿאללע דיא „גוטע פארטיע" צוריקגעהען לאססען. — וויכטיגער איזט דיא נאכריכט, דאס דער קראָנפרינץ ענטשלאָססען איזט, גלייך נאך איבערנאהמע דער רעגיערונג אין דער פאָליטיק טיעף איינשניידענדע נייערונגען איינ-

די אָבערהערשאַפט פראַנקרייכס איזט. איטאלי-
ליען לייגנעט נאַטירליך. ביא דען רעוואָלוציאָנערען
בעוועגונגען אין אלגיער דיא האַנד אים שפּיעלע צו
האָבען. דאָך וואורדען זייטענס דער פראַנצאָזישען
בעהאָרדען מעהרערע שיפּפּסלאַדונגען מיט וואַפּפען
אונד זאָנסטיגען קריעגס-פאָררעטהען ענטדעקט אונד
מיט בעשלאַג בעלעגט, וועלכע פאָן דער איטאליע-
נישען רעגיערונג נאָך דיעזער פראָווינץ געשמוגגעלט
וואורדען, אום דיא רעוואָלוציאָן צו אונטערשטיטצען.
וויא דיא זאַכע היינטע שטעהט, דירפטע אין פאָלגע
דיעזעס פאַללעס דיא פראַנצאָזישע רעגיערונג זיך
פעראנלאַסט פיהלען, אַן איטאליען דען קריעג צו
ערקלערען. מעהרערע בעפריינדעטע גראָססמעכטע
בעאייליטען זיך יעדאָך, דיא איטאליענישע וויא אויך
דיא פראַנצאָזישע רעגיערונג צו איינעם פריעדליכען
אויסגלייכע צו בעוועגען. עס וואערע זעהר וינשענס-
ווערטה, דאַס דיא פריעדליכען בעשטרעבונגען דער
גראָס-מעכטע ניכט אָהנע ערפאָלג בלייבען. מאַן
דאַרף ניכט פערגעססען, דאַס וועגן פראַנקרייך אונד
איטאליען אויך נור אום איהרען איינפלוס אין נאָרד-
אפריקא קעמפּפטען, דער קאַמפּפ-פּלאַטץ אייגענטליך
דעננאָך א י ר אָ פּ א וועריע. רוסלאַנד וואַרטעט
יאַ נור אויף איינע זאָלכע געלעגענהייט, אום איינע
אללגעמיינע איראָפּעאישע פערוויררונג הערביי-
צופיהרען. —

ענגלאַנד האַט אין אַפגהאַניסטאַן איינע נייע
ניעדערלאַגע ערליטטען. איינע דעפּעשע פאָם 24-טען
דיעזעס מעלדעט נעמליך: „דיא ענגליש-אינדישע
אַרמעע וואָללטע געסטערן געגען דען פיינד איינען
אויספאַלל מאַכען, וואורדע יעדאָך ב ל ו ט י ג צו-
ריקגעשלאַגען. אַכט אָפּפיציערע אונד 180 מאַנן
בליעבען אויף דער שטעללע טאָדט. אונטער דען
שווערפערוואונדעטען בעפינדען זיך אויך 5 האָבנע-
שטעללטע אָפּפיציערע." — וואַס גלאַדסטאָנע צו דיע-
זער נייען ניעדערלאַגע וואָהל זאַגען ווירד? נאָך דער
ערסטען ניעדערלאַגע דער ענגליש-אינדישען אַר-
מעע אין אַפגהאַניסטאַן וואורדע דער ענגלישע מי-
ניסטער-פּרעזידענט בעקאַננטליך זעהר קראַנק.
דערזעלבע קאַנן נון פאָן איינער נייען קראַנקהייט
בעפאַללען ווערדען. פריילאָך, דעם ס ו ל ט א ן איזט
דיעזער פאַלל זעהר ג ע ז ו נ ד, דאַ גלאַדסטאָנע
העהרוך אין זיינער טירקענפיינדליכען פּאָליטיק גע-
העממט איזט! —

גשעפטסבעריכט

פּעסטער פּרייזע.

ג ע ט ר י י ד ע-ג ע ש ע פ ט. פאָן ו ו י י צ ע ן וואַר געס-
טערן פיעל צו מאַרקטע געבראַכט, דער פערקויף וואַר
גוט. 10000 מטצר' וואורדען פערקויפט.
ו ו י י צ ע ן טהייס, נייער 200 מטרצ' 78.5 קילאָ 11.40
גולד. 100 מעטרצטר, 78.3 קילאָ 11.40 גולד. 100 מעטר-
צטר' 79.7 ק' 11.50 גולדען. 500 מטרצ' 78.5 ק' 11.50 גול.
200 מעטרצר' 78. קילאָ 11.40 גולדען. 100מעטרצ' 77.5 ק'
11.25 גולד. 400 מטצר' .77 קילאָ 11.25 גולד. 100 מטרצ'
.77 קילאָ 11.25 גולד. — 200 מטרצ' .78 קילאָ — .11
גולד.—פעסטער באָדען 100 מטרצ' 76.5 גולד. 10.80 גולד.
200מטרצ' 76.5 קילאָ 10.85 גול.700מטרצ' 78.5 קילאָ 11.50
גולד. — 100 מעטרצ' ,73 ק' 10.25 גולד. — (אללעס פער
דרייא מאָנאַטע.) —

ק אָ ר ן, נייעס 9.75 גולד
ק ו ק ו ר ו ץ 7.90 גולד.
ה א פ ע ר 6.45 גולד.

וו י ע נ ע ר ש ל א כ ט - פ י ע ה מ א ר ק ט. דער אויפ
טריעב אויף דעם וויענער שלאַכט פיעהמאַרקטע אַם 23-טען
ד. מ. בעטרוג 2748 שטיק. דאַפאָן וואַרען: 1215 אונגאַרישע
1268 פּאָלנישע אונד 265 דייטשע, דיא פּרייזע שטעללטען
זיך פער 100ק, : אונגאַרישע מאַסט-אָכסען 54 – 60½ גולדען,
פּאָלנישע 56—59 גולד. דייטשע 56 - 60 גולד.

פעראַנטוואָרטליכער רעדאַקטער : מאיר בר"י רייז.

☞ דער פּאָסטען איינעס שוחט ובודק אין
סאָלדיען (Szölgyén) איזט בערייטס בעזעטצט. דער
קאָנקורז איזט היעמיט אויפגעהאָבען.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזראעליטישען אָרטהאָ-
דאָקסען קולטוס-געמיינדע איזט דיא שטעללע איי-
נעס גוטען בעל תפלה שוחט ובודק וקורא ר"ח חשון
צו בעזעטצען. יאַהרעס-געהאַלט 400גולדען. פרייע
וואָהנונג אונד נעבענאיינקינפטע. בעפעהיגטע רעפ-
לעקטאַנטען, וועלכע איהרען זיטטליכ-מאָראַלישען
לעבענס-וואַנדעל אונד איהרע ביזהעריגע טהעטיג-
קייט פאָן אנערקאַננטען אייטאָריטעטען נאַכוויזען
קאָננען, וואָללען צו איינעם פּראָבעפאָרטראַגע אלל-
זאָגלייך ערשיינען. — נור דעם אַקצעפּטירטען ווער-
דען דיא רייזע-שפּעזען פערגיטעט.

וואַאג-שעללייע (ניטראַער קאָמ.) 1880.

1-3 ד ע ר פ אָ ר ש ט א נ ד.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזראעליטישען פאָלקסשולע
איזט מיט 1-טען אָקטאָבער 1880 דיא שטעללע איי-
נעס געפּריפטען רעליגיאָנס-לעהרערס, וועלכער
דעם העברעאישען אונד דייטשען אונטערריכטעס
פאָללקאָממען מעכטיג איזט אונד דיא שילע צו לייי-
טען פערמאָג, מיט איינעם יאַהרעס-געהאַלטע פאָן
500 גולדען ע. וו. פיר דאַס שולאַהר 1880|1 צו בע-
זעטצען. — גלייכצייטיג איזט דיא שטעללע איינעס
צווייטען לעהרערס, לעדיגען שטאַנדעס, דער אונ-
גאַרישען, העברעאישען אונד דייטשען עלעמענטאַר-
אונטערריכט ערטהיילען קאַנן, מיט איינעם יאַהרעס-
געהאַלט פאָן 300 גולדען ע. וו. צו בעזעטצען. —
בעווערבער אום דיעזע שטעללען האַבען דיא צייג-
ניסע איבער איהרע בעשעפטיגונג, ביזהעריגע לייס-
טונג אונד מאָראַלישען לעבענס-וואַנדעל אַן דען
געפערטיגטען ביז לענגסטענס 1-טען סעפּטעמבער
1880 איינצוזענדען.

מאַראָש וואַשאַרהעלי אַם 9-טען אויגוסט 1880.

3-3 יאָהאַנן שוואַרץ, שולקאָמיטע-פּרעזעס.

חזן אונד לעהרער געזוכט!

פיר ימים הקדושים הבע"ל ווירד היער אין
טאָלטשוואַ איין גוטער חזן מיט צוויא משוררים גע-
זוכט, וועלכער מיט ציגניססען פאָן אָרטהאָדאָקסען
ראַבבינען פערזעהען איזט אונד זיך אַן איינעם ביז
רה"ש הבע"ל פאַללענדען שבת איינעם פּראָבע-
פאָרטראַג צו אונטערציעהען האַט. בעזאָלדונג 150
גולדען. דעם אַקצעפּטירטען ווערדען רייזעשפּעזען
פערגיטעט. — אויך ווירד פיר דיא אין דער היעזיגען
געמיינדע פינדליכע „בית אפרים" שולע איין העב-
רעאישער לעהרער, דער תנ"ך מיט קאָררעקט דייט-
שער איבערזעטצונג, רש"י אונד דקדוק צו אונטער-
ריכטען פאָללקאָממען פעהיג איזט, געזוכט. יאַה-
רעס-געהאַלט 500 גולדען. דער אויך אין גמרא קונ-
דיג איזט, ווירד בעפאָרציגט. היעראויף רעפלעקטי-
רענדע האָבען איהרע ציגניססע איבער פעהיגקייט,
ווירקונג, רעליגיאָזעס אונד זיטטליכעס בעטראַגען
פּאָרטאָפרייא לענגסטענס ביז א' חוהמ"ס הבע"ל אַן
הרב הגאון נ"י דפה איינצושיקען.

3-3 ש מ ו א ל ג ר אָ ס, פאָרשטעהער.

אנצייגע.

איך ערלויבע מיר, מיינע פערעהרטען גלוי-
בענסברידער אויפמערקזאַם צו מאַכען, דאַס ביא
מיר שטעטס אין רייכהאַלטיג וואָהל אַססאָרטירטעס
לאַגער אללער גאַטטונגען ספרים, מחזורים 9-
טהייליגע, 5-טהייליגע אונד 2-טהייליגע, מיט יידישער
וויא אויך מיט דייטשער איבערזעטצונג אין פיינען
איינבאַנדען צו דען בילליגסטען פּרייזען פאָררעט-
היג איזט. איך בין אויך פערזעהען מיט איינעם סאָר-
טימענט לאַגער פאָן יערוסאַלעמער, קאָלאָמעער אונד
פיינען טירקישען טליתים. וועלכע טליתים בין איך
אים שטאַנדע צו אָריגינאַל פאַבריקס-פּרייזען פער-
קויפען צו קאָננען. גאַלד- אונד זילבער טלית-באָר-
טען פערקויפע איך אונטער גאַראַנטיע. פיר תפילין
אונד מזוזות גאַראַנטירע איך, דאַס זעלבע פאָן
סופרים נאמנים זינד. פיר ניכט כשר צאַהלע איך
10 גולדען אלס שטראַפע. גלייכצייטיג בין איך וואָהל
אַססאָרטירט מיט ציצית, רצועות, מגלות, שופרות,
קאָרפּער אתרוגים בהכשר גמור. גלייכצייטיג בין
פערזעהען מיט געשטעמפּעלטען אונד אונגעשטעמ-
פּעלטען געשעפטס-שרייבביכערן, וויא אויך נאָטיצ-
ביכערן צו בילליגען פּרייזען. דאַס נייע וויענער ש"ס
אין 12 לעדערבאַנדען, תנ"ך אין 19 טהיילען, אללע
גאַטטונגען חומשים אונד משניות מיט מיינעם אייגע-
נען באַנד פערקויפע איך אין פּרענומעראַציאָנס-
וועגע. פיינסטע סידורים אין סאַמט, זיידע אונד על-
פענביין געבונדען מיט יידישער אונד דייטשער אי-
בערזעטצונג פערקויפע איך שטיינענד בילליג. בריעפ-
ליכע אויפטראַגע פערזענדע איך אונפערצאַגערט
מיט נאַכנאַהמע. — אבטיגנספאַלל

ב ע ר נ א ט ש ט א ס ב ע ר ג ע ר.
בוכהענדלער אונד בוכבינדערפאַבריק אין מישקאָלץ.

קורז-טאַבעללע פאָם 24 אויגוסט.

נעלד-קורז	פל.	קר.
זילבער-אַשיאָ	100	—
דוקאַטען	5	57
קעסערייך-אונגאַרישעס 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פראַנקס)	9	35
נאַפּאָלעאָנדאָר	9	35
דייטשע רייכסבאַנקנאָטען	57	80
20 מאַרקשטיקע	11	53
פּאַפּיער-רובעל	1	23
לאָזע.		
1854-ער 4פּראָצענטיגע שטאַאַטס-לאָזע	124	75
1860-ער „ גאַנצע	132	—
דעטטאָ „ פינפטעל	133	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	175	50
דעטטאָ „ 50 „	175	—
דאָנוי רעגוליערונגס	29	—
קרעדיט-לאָזע	14	—
רודאָלף-לאָזע	178	75
קלאַרי-לאָזע צו 40 גולדען	42	—
דאַני-דאַמפּשיפפס-פאַרט-לאָזע	105	—
אָפענער לאָזע	23	50
באַלפי-לאָזע צו 10 גולדען	16	50
פּאַלפּי לאָזע „ 20 „	19	70
אָסנער לאָזע „ 40 „	41	—
פּאַלפּי לאָזע „ 40 „	41	—
וואַלדשטיין-לאָזע „ 10 „	18	25
סאַלם-לאָזע „ 40 „	51	75
ויאַנדישגרעטץ לאָזע „ 20 „	22	25
סט.-געניאָיס לאָזע „ 40 „	47	—

לאָזע.	פל.	קר.
פּעסט-בודאַער לאָזע צו 20 גולדען	25	50
פּרעסבורגער לאָזע „ 100 „	125	75
דעטטאָ „ 50 „	64	50
וואַלדשטיין-לאָזע „ 20 „	32	50
ווינדישגרעטץ „ 20 „	42	—
אונגאַרישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	112	—
דעטטאָ צו 50 גולדען	111	75
וויענער לאָזע	119	—
ווערטה-פּאַפּיערע		
אונגאַרישע גאָלד-רענטע	109	85
אונגאַרישע גרונדענטלאַסטונגען	95	15
טעמעשוואַר-באַנאַטער	93	—
זיעבענבירגישע	94	40
גאַליציש	97	50
בוקאָווינער	95	50
אונגאַרישע אייזענבאַהן-אַנלעהען	125	75
ווייןצעהנט-אַבלאָזונגס-אָבליגאַציאָנען	94	—
פּפאַנדבריעפע דער אונגאַרישען באָדען-קרעדיט צו 5 פּראָצענט	101	75
דער אונגאַרישען היפּאָטהעקען-באַנק צו 5½ פּראָצענט	98	—
דער אונגאַרישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אַנשטאַלט צו 5 פּראָצענט	100	—
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	104	—
דער פּעסטער קאָממערציאַל-באַנק	102	75
דער אָסטבאַהן	87	—
דער נאָרד-אָסטבאַהן	147	50

פּרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאַבעללע.

פריכטע	וואָגשוועהרע פּר. הקטאָל.	פּער 100 קילאָגראַמם
ווייצען נאָרדאונגאַרישער נייער		
„	—	—.——.—
„	—	—.——.—
„	—	—.——.—
„	77	11.10—11.20
„	78	11.20—11.30
„	79	11.30—11.35
„	80	11.35—11.45
טהייס		
„	—	—.——.—
„	—	—.——.—
„	—	—.——.—
„	77	11.——11.10
„	78	11.10—11.20
„	79	11.20—11.25
„	80	11.25—11.35
פּעסטער באָדען		
„	—	—.——.—
„	—	—.——.—
„	—	—.——.—
„	77	11.15—11.25
„	78	11.25—11.35
„	79	11.35—11.40
„	80	11.40—11.50
ווייסענבורגער		
„	--	—.——.—
„	—	—.——.—
„	77	11.10—11.20
„	78	11.20—11.30
„	79	11.30—11.35
„	80	11.35—11.45

פריכטע	וואָגשוועהרע פּר. הקטאָל.	פּער 100 קילאָגראַמם
קאָרן	72	9.80—9.50
גערסטע מאַלץ	62	—.——.—
גערסטע פוטטער	62	6.40—6.20
האַפער	41	6.55—6.35
קוקורוץ באַנאַטער	—	7.85—7.80
אַנדערער	73	7.75—7.70
הירזע	—	—.——.—

[illegible]		פּער 100 קילאָגראַמם
ווייצען	פּער אָקטאָבער	10.55
	„	—.—
	„ פריהיאַהר	10.72
קוקורוץ	„	5.72
גערסטע	„	—.—
האַפער	„	5.72
„	„	—.—
רעפּס	„	13.—

באַללען-מעהל		פל.	קר.
נומער 0	דער באַללען צו 100 קילאָגראַמם מיט זאַק	21	60
„ 1		21	—
„ 2		20	40
„ 3		19	80
„ 4		19	90
„ 5		18	80
„ 6		18	20
„ 7		17	60
„ 8		16	40
„ 8½		13	80
שפּיריטוס: אַלטע פעטהאַרע פּריסדעצע		32	50
„ נייע „ ראַפּינאַטעל		31	50

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.
Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard

יודען.) אים באלאשא-דיארמאטה (נעאגראדער קאמיטאט) ווירד דעם „פעסטער ללאיד" פאלגענדעס בעריכטעט: דער היעזיגע שטוהלריכטער-אדיונקט, הערר מארטין האנזעלי, האט זיך געגען די יודען איינע אונערהארטע געוואלט-טהאט ערלויבט. עס עקסיסטירען היער נעמליך מעהרערע יודען, וועלכע געלד אויף פפענדער לייהען. פלאטצליך פיעל עס דעם הילפס-שטוהלריכטער איין, ביי אללען יידישען פפאנדלייהערן הויזדורכזוכונגען צו פעראנשטאלטען אונד די פארגעפונדענען פפאנדגעגענשטענדע אין דאס שטוהלריכטער-אמט טראגען צו לאססען. נון ליעס ער אין דער שטאדט דורך טראממעל-שלאג בעקאננט מאכען, דאס יעדער בייער אדער האנדווערקער אים שטוהלריכטער-אמטע ערשיינען מאגע, אום דען פאן איהם פערפפענדעטען געגענשטאנד אין עמפפאנג צו נעהמען. דיעזע ערשיענען נאטירליך, נאהמען איהרע פפאנד-געגענשטענדע, אהנע יעדע פערפפליכטונג, אום דאס געלד, וועלכעס זיא אויף איהרע פפענדער זיינערצייט ערהיעלטען, צוריקצאהלען צו מיססען. אבער נאך מעהר; זעלבסט ביי קיפלייטען, די איבערהויפט ניע געלד אויף פפענדער לייהען, וואורדען הויזדורכזוכונגען פעראנשטאלטעט. דיעזע וואללען נאטירליך „אונזיבערען לייטען" קיינע וואארען אויף בארג געבען; זא טהון דיעס ניה. וועגן דיעזע אונזיבערען קייפער איין פפאנד הינטערלעגען, דאס זיא דען פיר דיא וואארע קאממענדען בעטראג אויך פינקטליך צאהלען ווערדען. דא קאנן יא גערייס פאן איינעם „וואוכער" קיינע רעדע זיין. אונד דאך ליעס דער ערוועהנטע שטוהלריכטער-אדיונקט אויך זאלכע פפענדער וועגנעהמען. יא, זעלבסט די אין זאלכען געשעפטען פארגעפונדענען „שולדשיינע" ליעס דערזעלבע מיט בעשלאג בעלעגען. דיעזעס בייספיעל דעס שטוהלריכטערס ערמוטהיגטע אבער אויך די איינצעלנען שולדנער. דיעזע גינגען נון אין בעגלייטונג פאן פאנדורען אין דיא וואהנונגען איהרער גלייביגער, אום די פפענדער זיך געוואלטזאם צו נעהמען, אהנע אן דאס „צאהלען דער שולד" אויך נור אים געריינגסטען צו דענקען. זא ווייט איזט עס געקאממען, דאס זעלבסט איין הילפס-שטוהלריכטער, דער איבער די געזעטצליכקייט וואכען זאללטע, זיך געגען יודען די אונערהארטעסטען געוואלטהעטיגקייטען ערלויבט! (באלאשא-דיארמאטה איזט בעקאננטליך איינע גראסע איטאגאמטע ארטהאדאקסע קולטוס-געמיינדע. וויר בעגרייפען דאהער ניכט, דאס דער דארטיגע קולטוס-פארשטאנד ניכט דיא מאכט האט, דען אונגערעכטען איבערגריפפען איינעס איינפאכען הילפס-שטוהלריכטערס מיט קראפט אונד ערפאלג ענטגעגענצוטרעטען!) —

*) (מעהרפאכער זעלבסטמארד איינעס יודען.) עס איזט זעלטען מאגליך, פאן איינעם „מעהרפאכען" מארדע אדער זעלבסטמארדע צו שפרעכען, אונד דאך ווירד אין דען בלעטטערן פאן איינעם „מעהרפאכען" זעלבסטמארדע בעריכטעט, דער אים זא טרויריגער, דא דערזעלבע פאן איינעם יודען פעראיבט וואורדע. אים גראס-קיקינדא ווירד נעמליך דעם „פעסטער ללאיד" פאלגענדער פאלל בעריכטעט: דער היעזיגע פריכטענאינקייפער, דוד אדלער, בעגאב זיך נאך דעם בענאכבארטען ארטע באשאהיד, וואָ ער אים גאסטהויזע איבערנאכטעטע. אין דיענער, דער דעם מארגענס אין דאס שלאפצימער אדלערס גינג, אום דעססען קליידער צו רייניגען, פאנד דאס צימער לעער אונד ערבליקטע פאר דעם בעטטע, אין דעם אדלער געשלאפען, איינע גראסע בלוטלאכע. אדלער האטטע זיך נעמליך מיט דעם טאשען-מעססער אין דען האלז געשניטטען, דאך געלאנג עס איהם ניכט, זיך איינען זאלכען שניטט ביצובריינגען, דאס דער טאד זאגלייך ערפאלגט העטטע. ער שליך זיך דאהער הימליך אוים דעם גאסטהויזע אונד שלעפפטע זיך אויף דען וועג נאך טארק-בעטשע. אונטערוועגס ערזוכטע ער איינען בויער, דער מיט זיינעם וואגען נאך דער זעלבען ריכטונג פוהר, איהן אויפצונעהמען צו וואללען. אויף דעם וואגען וואורדע אדלער וועגען דעס גראסען בלוט-פערלוסטעס הייפיג פאן אהנמאכטען בעפאללען. יעטצט ערסט מערקטע דער בויער דיא שניטט-וואונדע אם האלזע אדלערס. אים פירכטע, מאן קאננטע איהן אלס מארדער פערדעכטיגען, נאטהיגטע דער בויער דען אונגליקליכען, זאגלייך פאם וואגען צו שטייגען. אדלער שלעפפטע זיך זאדאנן מיט גראסער אנשטרענגונג ביז טארק-בעטשע, וואַ ער אים דארטיגען גאסטהויזע איינגע נאהרונג צו זיך נאהם אונד ביז געגען אבענד פערווילטע. אלס עס דונקעל וואורדע, ענטפערנטע זיך אדלער, שלעפפטע זיך ביז אן דאס איפער דער טהייס אונד שטירצטע זיך אין'ס וואססער. ערסט 3 טאגע שפעטער וואורדע זיינע לייכע אוים דעם וואססער געצאגען. מאן פערמוטהעטע אנפאנגס, דאס אדלער פאן רייבערן איבערפאללען וואורדע, דיא איהן אויסגעפלינדערט, איהם שניטט-וואונדע בייגעבראכט אונד איהן דאנן אין דיא טהייס געשטאסען. דורך דיא אויסזאגען דעס גאסטהויז-בעזיטצערס צו באשאהיד אונד דעס בויערס, אויף דעססען וואגען אדלער איינע שטרעקע געפאהרען וואר, וואורדע עס ערסט פעסטגעשטעללט, דאס אדלער איינען „מעהרפאכען" זעלבסטמארד פעראיבט האטטע, דא ער זיך צוערסט אין דען האלז געשניטטען אונד שפעטער אין דיא טהייס געשטירצט האט!

*) (איינע פיעלפאכע מילליאנערין — געשטארבען.) אויס פאריז ווירד פאם 22-טען דיעזעס בעריכטעט: היינטע איזט היער פרויא אנטאניע שטערן געשטארבען. אבגלייך דעם יודענטהומע אנגעהאריג, האט דיא נאכריכט פאן איהרעם אבלעבען דעננאך אין דען געבילדעטסטען אונד האכסטען קרייזען איינע טיעפע טהיילנאהמע הערפארגערופען. פרויא שטערן האטטע נעמליך איינען דער שאנסטען פאריזער זאלאנס, וואַ זיך דיא געלעהרטעסטען מעננער דער הויפטשטאדט צו פערזאממעלן פפלעגען. דיא ערהאלטונג דיעזעס גלאנצפאללען זאלאנס קאם דער פרויא שטערן אויף 200,000 פראנקס יעהרליך צו שטעהען. אן ארמע אונד נאטהליידענדע פערטהיילטע דיעזעלבע יעהרליך מינדעסטענס ½ מילליאן פראנקס. פרייליך וואר דער רייכטהום דיעזער פרויא איין אונגעוואהנליכער. זיא האט צוויא זאהנע. דער עלטערע איזט דער שעף דעס וועלטבעריהמטען פאריזער באנקהויזעס „וויטווע שטערן עט זאהן", דער יינגערע הינגעגען איזט שעף דער גראסען „באנק פאן פאריז". דיא פאמיליע שטערן אין פאריז האט זיך איינע זעהר אכטונגספאללע שטעללונג ערריגנגען אונד צוואר ניכט בלאס דורך איהרען רייכטהום, זאנדערן נאך מעהר דורך איהרע בילדונג אונד וואהלטהעטיגקייט. דיא אלטע שטערן האטטע צום שפריכווארטע: „וועגן ראטהשילד רייכער איזט אלס איך, דאס קיממערט מיך ווענינג; אלליין אן וואהלטהון זאלל מיך ראטהשילד נימער איבערטרעפפען!" דיעזע איינגענשאפטען דער היננעשיעדענען מאכען עס ערקלערליך, דאס איהר אבלעבען אין אללען קרייזען דער פראנצאזישען הויפטשטאדט אלס איין שמערצליכער פערלוסט עמפפונדען ווירד.

*) (דיא יודען אין דען זיד-אונגארישען קאמיטאטען.) דעם „פעסטער שורנאל" ווירד בעריכטעט: אן דען וויהלערייען געגען די יודען אין דען קאמיטאטען זיד-אונגארנס זינד צומייסט דיא ראיטצישען גייסטליכען שולד. עס זינד דיעס האכסט ראהע אונד אונגעבילדעטע מענשען, דיא ניע איינע אוניווערזיטעט אדער איינע האהערע אונטעררייכטס-אנשטאלט בעזוכט האבען. עס עקסיסטירען וואהל זאגענאננטע „ראיטצישע גייסטליכען-סעמינארען"; אלליין אין דיעזען אנשטאלטען הערשט ניכט דיא אויפקלערונג, זאנדערן דיא פינסטערניס. דיא צאגלינגע דיעזער סעמינאריען ווערדען צום האססע געגען יעדען אנדערסגלייביגען ערצאגען. וואס וואונדער אלזא, וועגן איין זאלכער „ראיטצישער פאפע", דער אויף זיינען „לאנגען בארט" אונענדליך שטאלץ איזט, זיין אמט דאצו בעניטצט, דיא ראהע בעפאלקערונג געגען דיא יודען צו העטצען; אונד דיעס טהוט דער לאנגבארטיגע פאפע ניכט בלאס אים ווירטהסהויזע, זאנדערן גאנץ

דיא פליישליכען בעגיערדען איבערהאנד נעהמען, זיין לעבענס-אלטער זאלל אלזא קוים 120 יאהרע זיין. — דורך דיא פערבינדונג דער געפאללענען ענגעל מיט דען מענשענטאכטערן ענטשטאנדען דיא ריעזען, וועלכע אין דאמאלינערצייט אויף דער ערדע לעבטען — אונד אויך נאכהער, אלס יענע געפאללענען ענגעל צו דען טאכטערן דער מענשען געקאממען אונד זיא קינדער צור וועלט בראכטען — דיעזע זינד דיא ריעזען-מענשען, וועלכע פאן יעהער אלס וואונדער-מענשען עקסיסטירען." — — איהר פערשטעהט נון דיא שוויעריגע ביבעל-שטעללע — אונד פערשטעהט אויך מיך! איך קאנן נור זא לאנגע אלס וואונדער-מענש מיט לאנגעם לעבען עקסיסטירען, זא לאנגע איך פאן פליישליכען בעגיערדען ניכט בעריהרט ווערדע. — איך וויללל מיך נון קורץ פאססען: זייט דיעזער נאכט, וויטדעם איך אמי וויעדערזעהען מוססטע, בין איך פאם פפייל דער ליעבע בעריהרט וואָרדען אונד בין פאן נון אן אין בעצוג אויף אמי אונוויססענד אונד מאכטלאז. קאננטע איך איהר מיינע ליעבע שענקען, דאנן ווירדע איך זיא רעטטען; אבער איך ווערע איין געפאללענער אונד איין פערלארענער. — איהר מיסטעט נון אללעס מענשען-מאגליכע אנווענדען, אום זיא צו געווינען אונד צו הייראטען; — דענן זאנסט ווירד זיא איינע געפאללענע, אבטריננינע אונד פערלארענע, זיא נעהמט איינעם שרעקליכען ענדע ענטגעגען, וועהרענד איהרע שאנע פונענדהאפטע שוועסטער איינסט אלס גלענצענדער שטערן אם הימעל דער געשיכטע איזראעלס לייכטען ווירד. דאס מוססטע איך אייך יעטצט זאגען, אונד נון מוס איך וויעדער אייליען."

היערויף וואר דע ווידאל עבענזא פלאטצליך פערשוואונדען, אלס ער געקאממען.

פראנציסקא מענדעס וואר נון וויעדער אללאין צוריקגעבליעבען. ער צישטערטע פאר פורכט אונד שוויגען, האטטע לאנגע צו טהון, ביז ער וויעדער זיינע זיננע ערלאנגען אונד זיינע געדאנקען פאססען קאננטע.

פראנציסקא נאהם היערויף דען „זהר" צור האנד אונד פאנד היער איבער יענע שוויעריגע שטעללע פאלגענדע אנגאבע: „ויראו בני האלהים . . . דאס זינד דיא באזען ענגעל „עזא ועזאל", וועלכע געגען גאטט זינדיגטען, וועסהאלב זיא גאטט פאם הימעל אויף דיא ערדע געוואָרפען, וואָ זיא דיא געשטאלט פאן מענשען אנגענאממען אונד זיך מיט מענשען-ווייבערן פערבאנדען אונד קינדער ערצייגטען, וועלכע נאך היינטע אלס טייפעל אונד באזע גייסטער פארטלעבען אונד איהרע באזען צויבערייען פארטבעטרייבען."

יעטצט וואוסטע פראנציסקא ערסט רעכט ניכט, מיט וועם ער עס צו טהון האטטע. וואר עס איין הייליגער אדער וואר עס איינער פאן דען טייפעלן אונד פאן דען צויבערערן? — אדער וואר עס נאר איינענד איין דורכגעטריעבענער שווינדלער? — דיא ערשיינונג דעס דע ווידאל קאם איהם אבער זא ערהאבען אונד זא ווירדיג פאר, דאס ער היער אן איינענד איינע צויבערייא אדער שווינדעלייא גאר ניכט דענקען קאננטע.

יעטצט שטיעג איהם דאס פאר שרעקען צוריקגעדרענגטע בלוט וויעדער אין דען קאפף. — ער דאכטע אן זיינע ברויט, דיא אין געפאהר שוועבט, געריבט צו ווערדען; — אבער ווארום זאגטע איהם ניכט דע ווידאל, פאן וועלכער זייטע הער דיא געפאהר דראהט? ווער איזט אונד וויא הייסט דענן דעריעניגע, וועלכער דיעזעס מעדכען ענטפיהרען וויללל? — ווארום ליעס איהן דע ווידאל אים דונקעלן צוריק? זאללטע איהם אמי זעלבסט היעריבער נעהערע אויסקינפטע ערטהיילען? אלל דיעזע געדאנקען פערזעטצטען זיין בלוט אין איינע פיעבערהאפטע בעוועגונג.

אבער אויך דער לעזער ווירד היער איבער דאס זעלטזאמע אונד זאנדערבארע אין דיעזער ערצעהלונג שטוינען אונד אונס מיט פראגען איבערהייפען: אב אלל דיעס אונגלויבליכע וועניגסטענס איינע וואהרשיינליכקייט פיר זיך האט? ווער אייגענטליך דיעזער דע ווידאל וואר? וואר עס דאן מיגעל זעלבער, אדער וואַרען עס 2 פערזאנען, דיא צו איינאנדער אין זאנדערבארעם פערהעלטניססע שטאנדען? —

אוי אלל דיעזע פראגען ווירד דער לעזער ערסט אים לויפע דער ערצעהלונג דיא אנטוואָרטען פינדען. וויר ווערדען איהן אין איינעם דער פאלגענדען קאפיטעל אין דיא „מערה נסתרה" (פערבארגענע האהלע) פיהרען, וואָ דע ווידאל זעלבער איינינע אויפקלערונגען איבער זיך גיבט. — פארלייפיג וואללען וויר נור זאפיעל בעמערקען, דאס וויר אין אללען אונזערען פאלליעטאנס דען לעזער נור אויפצוקלערען אונד ניכט צו פערדומסען זוכטען — אונד דאס וויר אלזא אויך דיעספאל קיינע פערדוממענדע „טויזענד אונד איינע נאכט געשיכטע" ליעפערן וואללען. — פיר יעטצט מאגע דער לעזער נור נאך געדולד האבען; געדולד בריינגט זעלען-רוהע אונד אויפקלערונג.

יעטצט פערלאססען וויר פיר קורצע צייט פארטוגאל אונד פיהרען דען לעזער נאך דען ניעדערלאנדען, אום איהן דארט מיט איינעם אנדערן אינטערעססאנטען וועלטגעשיכטליכען ערייגניססע צו בעשעפטיגען.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

צופֿיהרען. זאָ זאָלל צווישען רוסלאנד אונד רוסיש-
פּאָלען איינע ארט „רואליסמוס“ (צוויי-טהיילונג דער
פֿערוואלטונג) איינגעפֿיהרט װערדען, גאנץ נאָך דעם
מוסטער, וויא דיא צוויי-טהיילונג דער פֿערוואלטונג
צווישען עסטערייך אונד אונגארן. וויא פֿראנץ יאָזעף
זיך צום אונגארישען קאָניגע האט קראָנען לאססען,
זאָ ווירד זיך דער נייע רוסישע קאיזער צום קאָניגע
פֿאָן פּאָלען קראָנען לאססען. היעמיט ווירדע רו-
סיש-פּאָלען דיא לענגסט אנגעשטרעבטע שטאאט-
ליכע אונאבהענגיגקייט געווינגען. דאס פֿערהעלטניס
רוסיש-פּאָלענס צו רוסלאנד ווירדע דאסזעלבע זיין,
וויא דאס פֿערהעלטניס אונגארנס צו עסטערייך.
היעדורך ווירדען אללערדינגס פֿיעלע רייבונגען איינ-
האָרען. אויך דיא הייפֿיגען פֿערזוכע דער פּאָלען בע-
טרעפֿפֿס איהרער לאָזרייסונג פֿאָן דער רוסישען
הערשאפֿט דירפֿטען גנמעהר איין ענדע נעהמען.
— אויסער דיעזער האָבזיכטיגען נייערונג וויל דער
קראָנפּרינץ גלייך נאָך אנטריטט דער רעגיערונג אויך
דיא לאגע דעם בויערן-פֿאָלקעס פֿערבעססערן, דא-
מיט דיא בויערן פֿאָן דען דריקענדען „ראָבאָטען“
בעפֿרייט װערדען. — שאדע נור, דאס דער קראָנ-
פּרינץ בעציגליך איינער פֿערבעססערונג דער לאגע
דער יודען אין רוסלאנד נאָך גאר קיינען ענטשלוס
געפֿאסט צו האבען שיינט. װענן דער קראָנפּרינץ
דען אנטריטט זיינער רעגיערונג אין דער װעלטגע-
שיכטע ווירקליך פֿערהערליכען וויל, זאָ מאָגע ער
פֿאָר אללעם דיא „יודען-עמאנציפּאציאָן“ אויסשפּרע-
כען. נור היעדורך ווירדע רוסלאנד מיט רעכט אין
דיא רייהע דער געבילדעטען אייראָפּעאישען שטאא-
טען טרעטען קאָננען!

*(אויך איין נייעס געגענשטאנד
דעס שטרייטעס!) וויר האבען אונלענגסט
בעריכטעט, דאס דער פֿאָרשטאנד דער איזראעלי-
טישען געמיינדע צו סטאניסלוי (גאליציען) דען בע-
שלוס געפֿאסט, אם נעכסטען „יום הכפּורים“ איינע
אונטערברעכונג דעס פֿריה-גאָטטעסדיענסטעס איינ-
טרעטען צו לאססען, דאמיט דיא יודען אן דער עמ-
פּפֿאנגס-פֿייערליכקייט פֿיר זיינע מאיעסטעט דען
קאיזער פֿראנץ יאָזעף, דער אם ערוועהנטען טאגע
אין סטאניסלוי איינטרעפֿפֿען זאָלל, זיך בעטהיי-
ליגען קאָננען. וויר וויססען ניכט, אָב עטווא דיעזע
רייזע-אָרדנונג זיינער מאיעסטעט איינע ענדערונג
ערליטטען. וויא נעמליך דעם „פּעסטער שורנאל“ בע-
ריכטעט ווירד, זאָלל זיינע מאיעסטעט אם פֿאָר-
אבענדע דעם פֿערזאָהנונגס-טאגעס אין טשערנאָ-
וויטץ (בוקאָווינא) איינטרעפֿפֿען, אין פֿאָלגע דעססען
צווישען דען פֿאָרשטעהערן אונד אָרטהאָדאָקסען גע-
מיינדעמיטגליעדערן דער דאָרטיגען יידישען קולטוס-גע-
מיינדע זאָגאר איין העפֿטיגער שטרייט אויסגע-
בראָכען. עס פֿראגט זיך נעמליך: אָב דיא יודען אן
דער אללגעמיינען „איללומינאציאָן“ (בעלייכטונג
דער הייזער) אם היילגען „כל נדרי“-אבענד זיך בע-
טהייליגען זאָללען. דיא פֿאָרשטעהער - פּארטייא
גלויבט, דאס זאָ עטוואס אויך פֿאָן רעליגיאָזעם גע-
זיכטס-פּונקטע געשטאטטעט זייא. נאכדעם יא דיא
עהרפֿורכט פֿאָר דעם לאנדעספֿירסטען איין היילגעס
געבאָט דער יידישען רעליגיאָן בילדעט. אנדערס
יעדאָך דיא אָרטהאָדאָקסע פּארטייא, װעלכע זיך
איבערצייגט האלט, דאס עס דעם ערהאבענען מאָנ-
ארכען נאָך בעססער צוזאגען ווירדע, װענן ער זיעהט,
מיט װעלכעם אייפֿער דיא איזראעליטען דיא הייליג-
קייט דיעזעס טאגעס בעאָבאכטען, דאס זיא דיעזען
טאג אונטער קיינען אומשטענדען פֿערלעטצען װאָל-
לען; דיאביידען פּארטייען קאָננטען זיך װעגען דיע-
זעס פּונקטעס, בעציגליך דעססען בערייטס מעהרע-
רע בעראטהונגען אבגעהאלטען װאורדען, דורכאויס
ניכט איינינען. — דיא רייזע אונזערעס מאָנאר-
כען האט בעקאננטליך דען צוועק, דיא ליידענשאפֿט-
ליכען שטרייטיגקייטען צווישען דען פֿערשיעדענען
נאציאָנאליטעטען זיינעס רייכעס אויסצוגלייכען. אום
זאָ בעדויערליכער װערע עס, װענן עבען דיעזע רייזע
דעם אללערהאָכסטען הערשערס דיא פֿעראנלאס-
סונג צו איינער „טרעננונג“ אים שאָסע דער יידישען
קולטוס-געמיינדע צו טשערנאָוויטץ ביעטען זאָללטע.
— זאָ וויית דער טשערנאָוויטצער בעריכט דעם
„פּעסטער שורנאל“. וויר געשטעהען עס, דאס אונס
דער גאנצע בעריכט אוים מעהרערען גרינדען אלס
קיים גלייבווירדיג ערשיינט. ערסטענס היעס עס יא,
דאס זיינע מאיעסטעט אם 15-טען סעפּטעמבער (י״ב)
אין סטאניסלוי איינטריפֿפֿט; יעטצט הייסט עס וויע-
דער, דאס דער מאָנארך אם 14-טען סעפּטעמבער
(„כל נדרי“-אבענד) אין טשערנאָוויטץ זיין זאָלל!
אונד זעלבסט װענן דיא מעלדונג בעציגליך דעם
איינטרעפֿפֿענס זיינער מאיעסטעט אן ערוועהנטעם
אבענדע אין טשערנאָוויטץ אויך ריכטיג װערע —
װעלכען אנלאס קאָננטע דיעס עראייגניס דענן צו
שטרייטיגקייטען ביעטען. דיא „בעלייכטונג דער הייּ-
זער“ קאָננטע יא גאנץ גוט שטאטטפֿינדען, אָהנע
אויך נור אים גערינגסטען דיא הייליגקייט דעס „יום
הכפּורים“ צו ענטווייהען. מאן מיססטע נור דיא קער-
צען אָדער דיא זאָנסטיגען צור בעלייכטונג בע-
שטיממטען געגענשטענדע שאָן צור צייט אנציגדען,
בעפֿאָר מאן צו „כל נדרי“ געהט! דאס דיא בעלייכ-
טונג פֿריהער בעגאָננען, בעפֿאָר דיא נאכט
איינגעטרעטען, דאס דירפֿטע דאָך דער „איללומי-
נאציאָן“ װעניג שאדען; מיט איינעם װאָרטע: אונס
שיינט עס, דאס דער בעריכט פֿאָן איינעם זאָגענאנג-
טען „פֿאָרשריטטלער“ הערריהרע. דער דיא אָר-
טהאָדאָקסען יודען אין טשערנאָוויטץ ענטוועדער
לעכערליך מאכען, אָדער זאָגאר אין פֿער-
דאכט ברינגען װאָללע, דאס זיא פֿיר זיינע מאיעס-
טעט װעניגער אנהענגליכקייט בעזיטצען, אלס עטווא
דיא פֿאָרשריטטלער. וויר בעדויערן אימטער, װענן
וויר זאָלך געגענזייטיגע אנפֿיינדונגען אונטער יודען
אויפֿטויכען זעהען!

*(יידישע האָכהערציגקייט.)
וויר האבען אין פֿאָריגער גוממער איבער דיא פֿינד-
ליכען אומטריעבע דער ראיטצען אין פּאלאנקא בע-
ריכטעט. נאכטרעגליך ווירד געמעלדעט, דאס דאָרט
איין זאָגענאננטעס „היילגען בילד“ פֿערלעטצט
װאורדע, אום דען יודען איין „בלבול“ צו מאכען,
דאס זיא דיעזע אונטהאט פֿעראיבט האבען! —
דאס בעדייטעט װאָהל דאָך דיא גראָססטע פֿערוואָר-
פֿענהייט דער ראיטצישען הייפּטלינגע, װענן זיא איה-
רע איינענען „היילגען בילדער“ שענדען, אום היע-
דורך דיא אונגעבילדעטע בעפֿאָלקערונג געגען דיא
יודען צו רייצען. אונד וואס טהון היעגעגען דיא
דאָרטיגען יודען? זיא איבען איינע גאר „עדלע ראַ-
כע“! אין פּאלאנקא װאורדע נעמליך איין „באלל“
פֿעראנשטאלטעט, דעססען ערטרעגניססע צו גונס-
טען דעס הומאנען פֿעראיינעס „צום ראָטהען צוי-
כען“ פֿערוועגדעט װערדען זאָללען. אויף איינעם
זאָלכען באללע ווירדע מאן װאָהל אויך דיא יודען
גערנע זעהען, דאמיט דאס ערטרעגניס איין מאָגליך
גראָססעס װערדע. מעהרערע איזראעליטישע בירגער
אין פּאלאנקא פֿעראָפֿפֿענטליכטען דאהער אים „פּעס-
טער ללאָיד“ איינע ערקלערונג, אין װעלכער עס
אונטער אנדערעם הייסט: דיא אומטריעבע געגען
דיא יודען אין פּאלאנקא ערלויבען עס אונס ניכט,
אן דעם באללע, װעלכער צו גונסטען דעס הומא-
נען פֿעראיינעס „צום ראָטהען צייכען“ פֿעראנ-
שטאלטעט ווירד, טהיילצונעהמען. דאמיט יעדאָך
דער הומאנע פֿעראיין היעדורך קיינען שאדען ער-
ליידע, זענדען וויר אינליעגענד דער לאָבליכען רע-
דאקציאָן דען בעטראג פֿאָן 44 גילדען מיט דער ביט-
טע איין, דיעזען בעטראג פֿריינדליכסט אן דיא קאס-
סא דעס ערוועהנטען פֿעראיינעס אבפֿיהרען צו
װאָללען!“ — דיא האָכהערציגקייט דער פּאלאנקא-
ער יודען איזט געוויס ריהמענס-װערטה. אנשטאט
אן ראכע געגען איהרע פֿערפֿאָלגער צו דענקען, גע-
בען זיא נאָך געלד הער, דאמיט דער הומאנע פֿער-
איין ניכט צו שאדען קאָממע. עס איזט ליידער צו
בעצווייפֿעלן, אָב דיא ראָהען ראיטצען דיעזעס האָכ-
הערציגע בענעהמען דער יודען, דיא פֿאָן איהנען
אלס „װאוכערער אונד בלוטזויגער“ בעשימפּפֿט װער-
דען, אויך ווירדיגען קאָננען. היעצו פֿעהלט עס דען
ראיטצען אן פֿערשטאנד, אן בילדונג אונד אן עהר-
ליכעם װיללען!

*(נעוואלטטהעטיגקייטען
איינעס שטודירענדען געגען

פֿאָלליעטאָן.

צוויא שוועסטערן.

(10-טע פֿאָרטזעטצונג.)

אבטעם קאפּיטעל.

אין יענער נאכט, אין װעלכער דאס אין פֿאָריגעם
קאפּיטעל ערצעהלטע געשאה, זאס פֿראנציסקאָ מענדעס אין
איינעם זיינער סערבאָרגענען אונטער-אירדישען געמעכער
גאנץ אללײן, בראכטע היער צוערסט זיינע געשעפֿטס-ביכער
אונד רעכנונגען אין אָרדנונג, נאהם זאָדאנן אוים איינעם
געהיימען שראנקע איינע ביבעל (חומש) הערפֿאָר אונד לערנ-
טע. ביי דען מאראנען װאר דאמאלס „דיא תורה מיט
דעם פּירוש דעס אברבנאל“ זעהר בעליעבט, אונד אין דיעזע
פֿערטיעפֿטע זיך יעטצט דער געהיימע יודע פֿראנציסקאָ מענ-
דעס, דער זיך ביים שטודירען יידישער ביכער פֿאָר דער
שפּיר-נאזע דער אינקוויזיציאָן זאָ פֿערשטעקען מוססטע. ער
האטטע פֿאָר זיך „ספר בראשית“ אויפֿגעשלאגען אונד דא
עבען שיען איהם איינע שטעללע זעהר שוויעריג, איבער דיא
ער ניכט פֿאָרטקאָממען קאָננטע אונד אויך דער „פּירוש
האברבנאל“ גאב איהם היערייבער קיינען גענינענדען אויפֿ-
שלוס.— אלס ער עבען זאָ נאכדענקענד דא זאס—, אָפֿפֿנע-
טע זיך פּלאָטצליך דיא װאָהלפֿערשלאָססענע געהיימע טהירע,
אָהנע דאס ער צופֿאָר שריטטע אָדער געריייש געהאָרט העט-
טע — אונד היניין טראט איין איהם גאנץ פֿרעמדער מאנן
פֿאָן זאָנדערבארעם אויססעהען.

פֿראנציסקאָ ערשראק אויף דאס העפֿטיגסטע, ער צאָג
איינע פּיסטאָלע הערפֿאָר אונד װאָללטע דען איינדרינגלינג
ניעדערשיעססען — דיעזער אבער לעכעלטע איהם פֿריינדליך
ענטגעגען אונד זאגטע מיט זאנפֿטער שטיממע אין העברעאִ-
אישער שפּראכע: „פֿירכטעט ניכט, איך בין קיין שפּיאָן
דער אינקוויזיציאָן — איך בין אייער פֿריינד!“

„צוריק! (ריעף פֿראנציסקאָ) איך קעננע אייך ניכט!
װער זייד איהר? וויא קאמט איהר היעהער? וויא קאָננטעט
איהר היעהער אין דיעזעס װאָהל פֿערוואהרטע אונד װאָהל
פֿערשלאָססענע פֿערשטעק געלאנגען? איהר זייד דאָך ניכט
„אליהו הנביא“, דער מיר פּלאָטצליך אויף איינע װאונדער-
בארע װייזע ערשיינט, אום מיר דא איינע שוויעריגע שטעל-
לע אין דער תורה צו ערקלערען?“

„איך בין פֿיעל װעניגער אלס אליהו הנביא, אבער
איך מוס אייך אייליגסט אין איינער פֿיר אייך וויכטיגען אנ-
געלעגענהייט שפּרעכען, אונד דעסהאלב מוססטע איך אָהנע
פֿיעלע אומשטענדע צו אייך געלאנגען. וויא איך אייך פֿאנד,
וויא איך אייערע שלאָסער אָפֿפֿנען אונד אונבעמערקט היער
איינדרינגען קאָננטע, דאס לאססען וויר פֿאָרלייפֿיג אלס גע-
היימניס געלטען, מיינעטוועגען זאגט: איך העטטע גוטע
נאכשליססעל ביי מיר. מיין נאמע איזט דע ווידאל!“

„הימעל! (ריעף יעטצט פֿראנציסקאָ אין זיינער עראָס-
טען איבערראשונג) איהר זייד דער געהיימניספֿאָללע ער-
רעטטער דער פֿאמיליע האָמעס אונד מיינער צוקינפֿטיגען
פֿרויא אמי!“

„עבען װענן דיעזער אמי בין איך היער! — זייד
איהר דעססען זאָ געוויס אונד זיכער, דאס אמי אייערע
פֿרויא ווירד?“

„נאשטאר לאָפּעז האָמעס האט זיא מיר צור פֿרויא
פֿערשפּראָכען!“

„װענן מאן אייך אבער דיעזע ברויט װעגרייבט? —
איך האבע זאָגבען דען רויב אייערער ברויט פֿעראייטעלט;
אבער איך וויים ניכט, אָב מיר נאָך איינמאל דיא רעטטונג
דיעזעס מעדכענס געלינגען ווירד, דענן איך בין אין געפֿאהר,
מיך אין אמי צו פֿערליעבען — אונד אין דיעזעם פֿאללע
ווערע איך איין געפֿאללענער אונד העטטע אין בעצוג אויף
זיא קיינע װאונדער-מאכט מעהר.“

פֿראנציסקאָ שווינט, ער בעטראכטעטע דען דע
ווידאל אלס עטוואס האָהערעס, אלס איינען ענגעל, אונד
נון האָטטע ער פֿאָן דער מאָגליכקייט, דאס זיך דיעזער ענ-
געל אין איין מעדכען, דאס ער שאָן אלס זיינע ברויט בע-
טראכטעט, פֿערליעבען קאָננטע. — איין פֿערליעבטער „בעל
מקובל“, איין פֿערליעבטער „מלאך“, קאם דעם ביאווען
יונגען אלס קאָמיש פֿאָר.

דע ווידאל מערקטע פֿראנציסקאָ'ס געדאנקען אונד
זאגטע: „איהר שווינט, איהר פֿערשטעהט מיך ניכט —
דאהער אבער פֿערשטעהט איהר אויך ניכט דיא פֿאָר אייך
ליעגענדע ביבעל-שטעללע אין „בראשית“, דא הייסט עס:
„ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם...
עס געשאה, אלס דיא מענשען אנגעפֿאנגען, זיך צו פֿער-
מעהרען, אונד טאָכטער איהנען געבאָרען װאורדען, דא װאַ-
רען איינינע ענגעל, װעלכע דיא טאָכטער דער מענשען פֿיר
שאָן אונד ליעבענסווירדיג אנגעזעהען, זיא בעקאמען גון
אירדישע בעגיערדען, אונד נאהמען זיך ווייבער, דיא זיא זיך
ערוועהלטען. דורך דיעזע אירדישען בעגיערדען ענטשטאנד
איינע פֿערקירצונג דעס מענשליכען לעבענס. דער מענש ער-
רייכטע ביז דאמאלס איין לעבענס-אלטער פֿאָן 969 יאהרען,
אבער נאָך יענעם פֿאָפֿאלל שפּראך גאָטט: מיין גייסט זאָלל
ניכט מעהר אים מענשען זאָ לאנגע װאלטען, דא היעדורך

פארצינגליך אין דער קירכע. געהט צום ביישפיעל איין שטארקער רעגען ניעדער, דא פערקינדעט דער פאפע פאן דער קאנצעל העראב, דאס דער ליעבע גאטט איינענטליך איבער די „זינדהאפטען יודען" איינע זינדפלוטה (מבול) ברינגען וויללו. אין פאלגע דעססען איך די ראיטציישע בעפאלקערונג מיטליידען מיססע. העררשט איינע גראסע היטצע, די דער אויסזאאט שעדליך איזט, דא פרעדיגט דער פאפע מיט פראממען „אויגען-פערדרעהונגען" פאן דער קאנצעל העראב, דאס דער ליעבע גאטט דען „זינדהאפטען יודען" שאן אויף דיעזער וועלט די האללע (גיהנום) בערייטען וואללע, אין פאלגע דעססען איך די ראיטציישע בעפאלקערונג מיט איהרער אויסזאאט געשעדיגט ווירד. אונד דאביי שפיעלט דיעזער פריעבע פאפע נאך איינע „מענשענפריינדליכע ראללע". אינדעם ער די ציהארער װארנט, טראטצדעם אונד אללדעם די יודען ניכט מיט פייער אונד שווערט אויסצוראטטען. ער שערפט דעם פאלקע בלאס איין, דען יודען די פערמיעטהעטען וואהנונגען צו קינדיגען אונד מיט דענזעלבען קיינע געשעפטע צו מאכען. וואהרליך זיא זיך צור אויסוואנדערונג גענאטהיגט זעהען ווערדען. וואהרליך! ווענן די רעגיערונג אין דיעזער בעציעהונג עטוואס טהון וויללו, זא מוס זיא פאר אללעם פיר איינע צייטגעמעססע אויסבילדונג דער ראיטציישען גייסטליכקייט זארגען. די גייסטליכען, אלס די ערסטען פיהרער דעס פאלקעס, דירפען ניכט דער אונבילדונג אונד דער דוממהייט פ ע ר פ א ל ל ע ן בלייבען!" —

נ א כ ט ר א ג.

געסטערן ווארדע דאס לעטצטע שרייבען דער איוראפעאישען גראס-מעכטע אין בעצוג אויף גריעכענלאנד דעם סולטאן איבעררייכט. אין דיעזעם שרייבען ווירד דער סולטאן אויפגעפאדערט, אייך גריעכענלאנד ענדליך צו בעפריעדיגען. דער סולטאן מאגע אויף די אונאיינינקייט דער מעכטע ניכט רעכנען, דא יעטצט אללע איוראפעאישען גראס-מעכטע אין בעצוג אויף די בעפריעדיגונג גריעכענלאנדס דורך די טירקייא איינג זינד. די גראס-מעכטע וואללען זיך יעטצט מיט דער טירקייא אין קיינע נייען פערהאנדלונגען איינלאססען, זיא ווינשען פיעלמעהר דען קירצעזטען פראצעס אין דער טירקיש-גריעכישען אנגעלעגענהייט — אונד צוואר צום וואהלע אונד אים אייגענען אינטערעססע דער טירקייא. די גראס-מעכטע זינד עס איהרער עהרע שולדיג, דאראויף צו בעשטעהען, דאס איהרע אן דען סולטאן שאן צווייטמאל געריכטעטען אויפפאדערונגען בעריקזיכטיגט ווערדען, דאמיט זיך אויך די בערלינער קאנגרעססע אונד קאנפערענצען ניכט אלס לעערע קאמאדיע הערויסשטעללען. ווענן דער סולטאן גריעכענלאנד ניכט שנעלל בעפריעדיגט, דאנן ווערדען די בולגארען דיעזע גריעכיש-טירקישען שטרייטיגקייטען דאצו בעניטצען, אים עבענפאללס איינע רעוואלוציאן אדער דען קריעג געגען

די טירקייא הערויפצובעשוואָרען. די טירקייא מיססע זיך ראהער מיט דער בעפריעדיגונג גריעכענלאנדס בעאיילען. — (דיעס איזט דער אינהאלט דער לעטצטען אויפפאדערונג דער מעכטע אן דען סולטאן.) —

די גריעכישע פראגע געווינגט אלזא טעגליך איינען ערנסטערן כאראקטער. איינע פעטערסבורגער דעפעשע פאם 26-טען דיעזעס מעלדעט נעמליך: „דער קאניג אונד די קאניגין פאן גריעכענלאנד זינד הייטע היער איינגעטראפפען. די גריעכישע קאניגין איזט בעקאנטליך די שוועגערין דעס רוסישען קראנפרינצען אונד די טאכטער איינעס זעהר איינפלוסרייכען רוסישען פירסטען-הויזעס. — דער צוועק דיעזעס בעזוכעס איזט איין האכוויכטיגער. דאס גריעכישע קאניגס-פאאר וויללי זיך נעמליך די אונטערשטיטצונג רוסלאנדס ערווירקען, אים די טירקייא צור אבטרעטונג פאן טהעססאליען אונד עפירוס אן גריעכענלאנד צו נאטהיגען. עס אונטערליעגט קיינעם צווייפעל, דאס דער רוסישע קראנפרינץ דען וואונש זיינעם קאניגליכען שוואגערס ניכט אונבעריקזיכטיגט לאססען ווירד." — נון, וויר האבען יא שאן אין אונזערעם לייטארטיקעל דאראויף אויפמערקזאם געמאכט, דאס ווענן ווירקליך איינע „פלאטטען-דעמאנסטראציאן" צו שטאנדע קאממט, דערען טהעטיגקייט ניכט נור אויף די מאנטענעגרינישע אנגעלעגענהייט בעשרענקט בלייבען, זאנדערן אויך אויף די גריעכישע פראגע אויסגעדעהנט ווערדען דירפטע. דער סולטאן העטטע עס עבען דורך זיינע ליינע ניכט אייפ'ס אייסערסטע אנקאממען לאססען דירפען!

ג ע ש ע פ ט ס ב ע ר י כ ט.

פעסטער פרייזע.

ג ע ט ר יי ד ע - ג ע ש ע פ ט. פאן ווייצען וואר געסטערן פיעל צו מארקטע געבראכט. דער פערקויף וואר שוואך. 1200 מעטרצ' ווארדען פערקויפט.

ו ו יי צ ע ן, טהייס- 600 מטרצ' 79.5 קילא 11.45 גולד. 100 מטרצ' 79.4 קילא 11.45 גולד. 400 מטרצ' 79. קילא 11.50 גולד. 300 מטרצ' 79.7 קילא 11.40 גולד. 600 מטרצ' 79. ק' 11.37½ גול. 400 מטרצ' 78. ק' 11.27½ גול. פעסטער באדען 500 מטרצ' 75.5 קילא 10.75 גולד. 100 מטרצ' 76. קילא 10.80 גולד. 500 מטרצ' 77. קילא 11.10 גולד. 200 מטרצ' 76. קילא 10.75 גולד. 200 מטרצ' 79. ק' 10.90 גולד.— וויסעלבורגער 100 מטרצ' 79. ק' 11.20 גולד. 300 מטרצ' 76. קילא 10.75 גולד. — באטשקער 700 מטרצ' 75.4 קילא 11.10 גולד. (אללעס פער דריי מאנאטע.)

ו ו יי צ ע ן פער פריה-יאהר 10.55 — 10.60 גול. פער העריבסט 10.35—10.37 גולד.

ה א פ ע ר פער העריבסט 5.75 — 5.80 גולד.

ק ו ק ו ר ו ץ באנאטער פער מאי-יוני 1881, 5.65 — 5.70 גולד. —

ר ע פ ס ק א ה ל פער אויגוסט-סעפטעמבער 12½— 13 גולד. —

פ ע ס ט ע ר ש ל א כ ט פ י ע ה-מ א ר ק ט. ביי דעם אם 26-טען ד. מ. היער אין פעסט אבגעהאלטענען וואכענמארקטע ווארדען 2271 שטיק גראס- אונד 4253 קליין-פיעה צו מארקטע געבראכט. היעפאן ווארדען פערקויפט: 47 שטיק ש ט י ע ר ע, פער 1 שטיק פאן 70 – 136 גולדען — 758 אכסען דאס פאאר פאן 150 – 346 גולד 1106 קיהע, דאס פאאר פאן 120—230 גולד. 230 מעלק-קיהע דאס שטיק פאן 90–180 גול. 130 שטיק ביפפעל, דאס פאאר צו 135—240 גול., 191 שטיק קעלבער, דאס שטיק פאן 14 — 26 גולד. 4062 שטיק שאפפע דאס פאאר 9–18 גול.— פרייזע פער 100 קילא: אכסען-פלייש 50 — 53 גולד. — קוה-פלייש 49 — 51 גולד., קאלב-פלייש 60 — 80 גולד. ביפפעל-פלייש 47–49 גולד.

לאטטא-ציעהונג פאם 25-טען אויגוסט 1880.

הערמאננשטאדט:	88	10	66	18	56
לעמבערג:	28	87	63	47	74
פראג:	25	32	71	42	83

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזראעליטישען ארטהאדאקסען קולטוס-געמיינדע איזט די שטעללע איינעס גוטען בעל תפלה שוחט ובודק וקורא ר"ח חשון צו בעזעטצען. יאהרעס-געהאלט 400 גילדען, פרייע וואהנונג אונד נעבענאיינקינפטע. בעפעהיגטע רעפלעקטאנטען, וועלכע איהרען זיטטליך-מאראלישען לעבענס-וואנדעל אונד איהרע ביזהעריגע טהעטיגקייט פאן אנערקאנטען אייטארטעטען נאכווייזען קאננען, וואללען צו איינעם פראבעפארטראגע אללזאגליך ערשיינען. — נור דעם אקצעפטירטען ווערדען די רייזע-שפעזען פערגיטעט.

וואאג-שעללע (ניטראער קאמ.) 1880.

2–3 דער פארשטאנד.

געבעטביכער פיר איזראעליטען

אללע גאטטונגען

מחזורים מיט איבערזעטצונג

אין 1, 2, 4, 5 אונד אין 9 טהיילען געבונדען

ווייא אויך אללע גאטטונגען

סדורים אונד תחנות פיר פרויען.

אללעס זעהר שאן אונד גוט איינגעבונדען

ווייא אויך פיינע

וואָללענע אונד זיידענע טליתים

מיט עכטען

גאלד אונד זילבער בארטען

זאָוויא אללע צום יידישען ריטוס געהארענדען ארטיקעל אין גראססער אויסוואהל, צו ב י ל ל י ג ע ן פרייזען עמפפיעהלט

M. E. LÖWY's SOHN
Verlags-Buchhändler, Budapest,
(Königsgasse 1.)

בעשטעללונגען ווערדען גענען נאכנאהמע שנעללסטענס אונד בעסטענס אויסגעפיהרט.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע ווייצען	קיילאליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
נארדאונגאריש' נייער	—	—.——.—
"	—	—.——.—
"	—	—.——.—
"	77	10.85–11.—
"	78	11.05–11.10
"	79	11.10–11.20
"	80	11.25–11.30
טהייס	—	—.——.—
"	—	—.——.—
"	—	—.——.—
"	77	10.75–10.80
"	78	10.95–11.—
"	79	11.—–11.10
"	80	11.15–11.20
פעסטער באדען	—	—.——.—
"	—	—.——.—
"	—	—.——.—
"	77	10.90–11.05
"	78	11.10–11.15
"	79	11.15–11.25
"	80	11.30–11.35
וויסעלבורגער	—	—.——.—
"	—	—.——.—
"	77	10.85–11.—
"	78	11.05–11.10
"	79	11.10–11.20
"	80	11.25–11.30

פרוכטע	קיילאליטעט פר. העקטאל.	פער 100 קילאגראמם
קארן	72	9.80–9.50
נערסטע מאלץ	62	—.——.—
נערסטע פיטטער	62	6.40–6.20
האפער	40	6.55–6.65
קוקורוץ באנאטער	75	7.85–7.80
אנדערער	73	7.75–7.70
הירזע	—	—.——.—

[illegible]

		[illegible]
ווייצען	פער אקטאבער	10.35
"	"	—.—
"	פריהיאהר	10.55
קוקורוץ	"	5.65
נערסטע	"	—.—
האפער	"	5.90
"	"	—.—
רעפס	"	13.—

באללען-מעהל (דער באללען צו 100 קילאגראמם מיט זאק)

נומער	פל.	קר.
0	21	60
1	21	—
2	20	40
3	19	80
4	19	90
5	18	80
6	18	20
7	17	60
8	16	40
8½	13	80
שפיריטוס: אלטע [illegible]	32	50
" נייע קארטאפפעל	34	50

קורז-טאבעללע פאם 26. אויגוסט.

געלד־קורז	פל.	קר.
זילבער־אגיא	100	—
דוקאטען	5	58
קאיזערליך־אונגארישע 8 גילדען גאלד־שטיק (100 פראנקס)	9	36
נאפאלעאנדאר	9	36
דייטשע רייכסבאנקנאטען	57	90
20 מארקשטיקע	11	55
פאפיער־רובעל	1	23

לאזע	פל.	קר.
1854-ער 4 פראצענטיגע שטאאטס־לאזע	123	75
1860-ער " גאנצע	132	25
דעטטא " האלבע	133	20
1864-ער לאזע צו 100 גילדען	175	75
דעטטא " 50 "	175	50
קאסא רענטענשיינע	29	—
טייקען־לאזע	13	70
קרעדיט־לאזע	178	50
קלארי־לאזע צו 40 גילדען	42	50
דאנוי־דאמפפשיפפאהרטס־לאזע	105	—
אינסבריקער לאזע	23	50
קעגלעוויטש לאזע צו 10 גילדען	16	50
קראקויער לאזע " 20 "	20	—
אפנער לאזע " 40 "	41	—
פאלפי לאזע " 40 "	41	25
רודאלפס־לאזע " 10 "	18	—
סאלם־לאזע " 40 "	51	—
זאלצבורגער לאזע " 20 "	22	50
סט.־גענאיס לאזע " 40 "	47	25

לאזע	פל.	קר.
סטאניסלויער לאזע צו 20 גילדען	25	—
טריעסטער לאזע " 100 "	125	75
דעטטא " 50 "	65	—
וואלדשטיין־לאזע " 20 "	32	50
ווינדישגרעץ־לאזע " 20 "	42	—
אונגארישע פרעמיען־לאזע צו 100 גולד.	111	25
דעטטא צו 50 גילדען	110	50
ווינער לאזע	119	—

ווערטה־פאפיערע	פל.	קר.
אונגארישע גאלדרענטע	109	30
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	94	90
טעמעשוואר־באנאטער	93	—
זיעבענבירגישע	94	50
גאליציישע	97	50
בוקאווינער	95	50
אונגארישע אייזענבאהן־אנלעהען	125	75
וויינצעהענט־אבלאזונגס־אבליגאציאנען	93	80
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באדען־קרעדיט צו 5 אינהאלב פראצענט	101	50
דער אונגארישען היפאטהעקען־באנק צו 5½ פראצענט	98	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באדען־קרעדיט־אנשטאלט צו 5 אינהאלב פראצענט	100	—
דעטטא צו 6 פראצענט	104	50
דער פעסטער קאממערציאל־באנק	102	25
דער אסטבאהן	87	—
דער נארד־אסטבאהן	147	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.